

Procés de metamorfosi

Autoria: Muriel Villanueva
Títol: *Senyal que plourà*
Editorial: Sembra, València, 2024
150 pàgines

L'equivalència d'una gota d'aigua sobre l'ala d'una papallona seria una bola de bitlles americanes caient a deu metres per segon sobre el cap d'una persona. Això ens conta la protagonista en *Senyal que plourà* al primer relat amb què inicia l'obra. Muriel és el nom de la narradora –també de l'autora–, qui relata les experiències més íntimes amb els homes que han marcat la seua vida, des del pare a un primer amor; des d'un exmarit, el record del qual encara dol, a un amant fugaç però etern en la memòria... i també al cos. Perquè el cos de Muriel ocupa un lloc imprescindible en aquests relats, un cos que demana llibertat per estimar i ser estimat, que tremola de plaer sota els braços d'un home i de tants altres. És el cos també qui obre aquests relats, perquè Muriel recorda aquell dia fa sis anys en què es va tatuar una papallona al canell en un intent de confiar en els homes.

Una papallona gravada a la pell, un animal que es pot trencar amb una gota d'aigua, no pot ser producte de l'atzar, sinó més bé l'inici d'un procés de metamorfosi. Fa sis anys

Muriel volia confiar en els homes, un intent que, des del present en què escriu, ha estat un fracàs i, precisament per això, dedica aquests relats als homes de la seua vida.

Senyal que plourà és moltes coses alhora, és un exercici d'autoficció, és un exercici metaliterari, és un exercici d'autoconsciència i de resignificació, és, fins i tot i sobretot, un exercici de reconciliació. Muriel és una dona que ha crescut amb un pare absent a mitges i una mare que li recordava cada dia, com una espècie de mantra, que no confiés en els homes. Tant el vincle amb son pare com la veu de la seua mare s'han quedat dins seu, i han condicionat durant molts anys la seua forma d'entendre i relacionar-se amb la masculinitat que governa el món i també amb la seua pròpia. En aquests relats, però, Muriel no escriu sobre l'experiència soferta en les seues relacions amb els homes, sinó sobre l'experiència gaudida. L'escriptura es situa així als centelleigs de llum que aquests li concedeixen al llarg de la seua vida.

A aquests homes, com a lectors i lectores, no els coneixem pel nom ni pel rostre, els coneixem a través d'imatges que Muriel invoca amb una especificitat intencionada. No interessa qui era un o l'altre dels que parla, sinó com aquests la miren, com la toquen o, senzillament –encara que és el més difícil–, com l'estimen en una nit a l'hotel, o en una nit de pluja amagats al cotxe, o en aquell autobús on es van declarar l'amor de l'adolescència.

Muriel situa la narració en instants que funcionen com peces d'un puzle en procés, instants que apareixen amb tanta força que podrien trencar l'ala d'una papallona. Però la figura de Muriel no és passiva enfront d'aquestes mirades, i és així, també, com es produeix la metamorfosi. És l'escriptura des del present en què escriu la que li permet agenciar-se d'aquelles experiències. Amb l'escriptura la masculinitat esdevé un objecte intel·ligible; el gènere es torna una categoria fluida, mesclada, on la masculinitat beu de la feminitat i a la inversa; on els cossos s'enganxen per inèrcia, pell amb pell, i absorbeixen tot allò que l'un pot donar a l'altre. Perquè el que fa aquí Muriel, ara autora, és així mateix un exercici de feminisme, contra l'essencialització del gènere també masculí. Pensar els homes des d'una idea prescrita, fixa i universal, reproduïx l'estereotip i anul·la la possibilitat de pensar alternatives a les conductes del gènere, reproduir l'estereotip impossibilita superar les expectatives de la masculinitat per tal d'explorar altres formes d'estar al món menys doloroses amb un mateix i amb els altres.

Aquests relats són relats d'esperança, de futur –fins i tot quan parlen de passat–, aquests relats construeixen ponts entre els gèneres, així ho desitja Muriel: “que la meua masculinitat i la meua feminitat s’entortolliquin com dos tobogans rinxolats i lluent” (149).

Senyal que plourà també parla de maternitat i traça genealogies amb les dones del seu passat a través de diversos avortaments. Perquè com hem dit, aquesta és una novel·la de reconciliació, no només amb els homes de la seua vida sinó, sobretot, amb ella mateixa. Muriel comença amb una papallona que no es podia banyar i se’n va amb un cargol tatuat a la vora del peu, un animal que no tem l’aigua, que llisca amb delicadesa sobre la terra mullada, i així fa també la protagonista d’aquests relats, especialment en aquell en què balla com si el ball fos el seu hàbitat natural, primitiva, salvatge. En aquesta obra Muriel no tem el seu desig, estima als homes i a les dones, la pluja ja no és un perill, sinó senyal de renovació. Amb la closca a sobre, aprèn a acollir la llibertat que només es pot assolir quan s’accepta completament qui és un: “i que jo aprengui a estimar-me així [...] el que sempre hem sigut, desordres i combats, heterogeneïtats” (146).

Mariola Bascuñán Tamarit